Wojciech Wichert: Wilhelm Koppe – nieukarany zbrodniarz hitlerowski

Wilhelm Koppe, Wyższy Dowódca SS i Policji w Kraju Warty, a następnie w Generalnym Gubernatorstwie, ponosi odpowiedzialność za masowe zbrodnie popełnione na Polakach i Żydach w imię ludobójczej polityki rasowej III Rzeszy. Nigdy nie został ukarany za swoje czyny.

09.06.2024

Młodość i początki kariery w ruchu nazistowskim

Wilhelm Koppe urodził się 15 czerwca 1896 r. w Hildesheim. Był synem komornika sądowego i należał do grona weteranów I wojny światowej. Po 1918 r. pracował jako kupiec oraz właściciel drobnej hurtowni środków spożywczych i wyrobów tytoniowych w Hamburgu. Zafascynowany ideologią nazistowską i „z uwagi na sytuację polityczną" wstąpił do NSDAP we wrześniu 1930 r., a rok później do ,,oddziałów szturmowych" partii, czyli SA. W 1932 r. został członkiem SS pod wodzą Heinricha Himmlera, z którą to organizacją związał się najściślej. Dzięki protekcji Reichsführera SS szybko awansował. W 1934 r. mianowany został na stopień SS-Brigadeführera. W owym czasie dowodził oddziałami SS m.in. w Münsterze i Wolnym Mieście Gdańsku. W latach 1935–1939 r. kierował placówką Gestapo w Lipsku, a od 1937 r. już jako SS-Gruppenführer pełnił funkcję dowódcy okręgu Służby Bezpieczeństwa (*Sicherheitsdienst*, SD) ,,Łaba" w Dreźnie. W swej pracy w aparacie represji III Rzeszy dał się poznać z niezwykle gorączkowego i agresywnego stylu zarządzania.

Wyższy Dowódca SS i Policji w Kraju Warty

W niecały miesiąc po agresji III Rzeszy na Polskę, Koppe otrzymał zadanie tworzenia jednostek SS i policji, a także paramilitarnych formacji mniejszości niemieckiej (*Volksdeutscher Selbstschutz*) w Wielkopolsce, które odpowiadały za mordy na tysiącach Polaków i Żydów w pierwszym okresie okupacji. 26 października tegoż roku Himmler powierzył mu funkcję Wyższego Dowódcy SS i Policji (*Höherer SS- und Polizeiführer*, HSSPF), a także pełnomocnika Komisarza Rzeszy ds. Umacniania Niemczyzny (*Reichskomissar für die Festigung deutsches Volkstums*, RKFDV) w późniejszym Kraju Warty. Koppe aktywnie współpracował z tamtejszym namiestnikiem Rzeszy i gauleiterem Arthurem Greiserem w bezwzględnej realizacji polityki germanizacji tych ziem, na którą składały się egzekucje przedstawicieli polskich elit (*Intelligenzaktion*) i osób niepełnosprawnych (w ramach tzw. akcji eutanazji), aresztowania, obławy i akcje policyjne czy masowe deportacje tzw. obcych narodowo. Do tych celów Koppe zorganizował i nadzorował potężny aparat terroru, złożony z SS, Policji Bezpieczeństwa (w tym Gestapo), Policji Kryminalnej (Kripo) i Porządkowej (OrPo), Służby Bezpieczeństwa oraz innych formacji policyjnych w Warthegau. Pod jego kuratelą znajdowały się obozy, w których więziono, katowano oraz zabijano tysiące Polaków. Tymi miejscami tortur były więzienia śledcze Gestapo, jak chociażby w dawnym ,,Domu Żołnierza" w Poznaniu. Stamtąd więźniowie trafiali często do Fortu VII koło Ławicy, obozu karnego w Żabikowie lub do tzw. powiększonego więzienia policyjnego w Łodzi-Radogoszczy. Na przełomie maja i czerwca 1940 r. z inicjatywy Koppego przy użyciu samochodowych komór gazowych zamordowano blisko 2 tys. niemieckich i polskich

niepełnosprawnych pacjentów z ośrodka opiekuńczego w Działdowie (prowincja Prusy Wschodnie). Do lata 1941 r. podległe Koppemu SS-Sonderkommando Herberta Langego zlikwidowało przy pomocy ciężarówki-komory gazowej ponad 5,5 tys. psychicznie chorych z kilku zakładów leczniczych na terenie Kraju Warty. Ponadto jako Wyższy Dowódca SS i Policji przygotowywał plany oraz wydawał rozkazy związane z eksterminacją Żydów na tym terenie. Kierował deportacjami do getta łódzkiego i był jednym z głównych inicjatorów powstania obozu zagłady w Chełmnie nad Nerem (Kulmhof), gdzie zamordowano ogółem ok. 200 tysięcy osób, w większości pochodzenia żydowskiego. Za swoje ,,zasługi" we wcielaniu w życie zbrodniczej polityki rasowej w Kraju Warty Koppe uzyskał 30 stycznia 1942 r. awans na jeden z najwyższych stopni w SS, a mianowicie Obergruppenführera.

Wyższy Dowódca SS i Policji w Generalnym Gubernatorstwie

W listopadzie 1943 r. Koppe został mianowany na stanowisko Wyższego Dowódcy SS i Policji GG, z siedzibą w Krakowie, zastępując w tej roli Friedricha Wilhelma Krügera. Równolegle powierzono mu urząd sekretarza stanu do spraw bezpieczeństwa (*Staatssekretär für das Sicherheitswesen*) w rządzie Generalnego Gubernatorstwa na czele z Hansem Frankiem. Również w tej funkcji ,,dziki Koppe" wykazał się szybko pozbawioną ludzkich uczuć nadgorliwością i bezwzględnością, siejąc krwawy terror oraz stosując odpowiedzialność zbiorową za akcje przeciwko Niemcom i wszelkie próby sabotażu. Na przełomie stycznia i lutego 1944 r. nakazał rozstrzelanie 100 Polaków, więźniów politycznych z więzienia Montelupich, w odwecie za nieudany zamach Armii Krajowej na Franka. Sam Wyższy Dowódca SS i Policji stał się niebawem ofiarą ataku na jego życie, a to w następstwie wyroku Polskiego Państwa Podziemnego skazującego go na śmierć za dokonane w Polsce zbrodnie. 11 lipca 1944 r. warszawski batalion ,,Parasol" usiłował go zabić w Krakowie, tuż obok Wawelu. Koppe miał jednak szczęście, odniósł niewielkie rany, przeżył tylko dzięki sprawnemu kierowcy. Już kilka dni później wydał rozkaz ewakuowania lub mordowania wszystkich więźniów w trakcie wycofywania się wojsk niemieckich z okupowanych terenów.

►Czytaj całość na portalu przystanekhistoria.pl
Poprzedni Strona
Następny Strona
Artykuł

Okupowany Kraków, czerwiec 1944. SS-Obergruppenführer Wilhelm Koppe na okupowanym Zamku Królewskim przemawia do członków niemieckiej służby pracy. Ze zbiorów Narodowego Archiwum Cyfrowego